

Môj najväčší umelecký zážitok*

Roman Korenek

Pôvodne som chcel písať o časti mojej dovolenky v Taliansku, konkrétne o jednom čarokrásnom ráne vo Florencii. Bol to pre mňa skutočne hlboký a v určitom slova zmysle plný zážitok. Lenže popritom, ako som si rozvrhoval ako spraviť čo najvernejší odtlačok svojich vtedajších emócií, vnemov, postrehov atď., som si na čosi spomenul a čosi som si uvedomil. Uvedomil som si, že ak by mojím cieľom malo byť čo najvernejšie opísať vtedajšiu situáciu a vzdať hold tej nádhernej spomienke, musel by som namalovať obraz. Lenže podujať sa na čosi také by som sa mohol možno až po celoživotnom rozvíjaní svojho umeleckého talentu (ktorý nemám), nehovoriac o tom, že to je čosi úplne odlišné od toho, čo som dostal zadané. Spomenul som si však na čosi, čo si hlboko cením. Totiž, spomenul som si na noc asi dva alebo tri roky dozadu, ktorú som strávil písaním básne.

Prečo to však považujem za svoj najväčší umelecký zážitok? Aby som odpovedal, budem musieť opísať, ako prebiehala jej tvorba. Pretože nie samotná báseň ako výsledok mojej činnosti vo mne čosi vzbudila, ale paradoxne proces tvorby bol pre mňa ten najzásadnejší prínos. Začalo sa to niekedy okolo tretej v noci (ak si správne pamätám), keď som sa nenazdajky zobudil

a mal som pred očami jeden jednoduchý obraz. Bola to silueta listnatého stromu, na ktorého konári sedí chrbtom otočená tmavá postava, vedľa ktorej, vľavo, je červeno-oranžové zapadajúce slnko na pozadí krvavočervenej zory. Skutočne, ak si to človek predstaví, nie je to ničím zložitým ani zvláštne. Avšak vtedy ma to zaujalo a trochu som sa s tým „mentálnym“ obrazom pohrával. Nakoniec sa mi v hlave usídlila jedna veta „Vylez si na košatý strom, opri sa oň.“ Znovu nie je to nijak veľmi zaujímavé, ale páčila sa mi jej zvučnosť. Vtedy som už vedel, že tak ľahko nezaspím, tak som sa nechal unášať touto vetou a obrazom. Zanedlho sa mi začali splietat v hlave ďalšie zhľuky slov, vety, obrazy atď. Nakoniec som mal v hlave vcelku solídny príbeh, ktorý sa mi veľmi páčil. Tak som sa rozhodol, že tú noc nejako využijem, keď už som hore, a chytil som sa pera a papiera.

Teraz, po druhom úvode, sa už skutočne začínam pripravovať k jadrú veci. Nebudem opisovať ten príbeh alebo jednotlivé body môjho písania, ale radšej poviem, že niekedy za desať alebo jedenásť hodín som skončil s básničkou skladajúcou sa z dvanástich strof, z ktorých každá mala dvanásť veršov. Umelecká hodnota samotného výtvoru je v mojich očiach po-

* Študent Bisla. Esej na kurze Divadlo a spoločnosť pod vedením D. Abrahámovej a A. McCardla.

fidérna a čím som starší, tým viac mi celá báseň pripadá patetickejšia, ale ako som už spomenul, ten proces tvorby bol čosi, čo na mne zanechalo hlboké stopy. Bolo to absolútne neplánované a neočakávané ako blesk z čistého neba. Nebol som nijako pripravený na čosi také a som nismierne rád, že som nevzdoroval a nechal sa strhnúť tým očarujúcim prúdom, ktorý si pre mňa pripravila moja obrazotvornosť. Počas tých niekoľkých hodín som zažil obrovské trápenie, keď som potreboval zložité a náročné myšlienky vložiť do niekoľkých slov tak, aby som zachoval počet slabík vo verši a aby som sa vyvaroval zdĺhavého a nudného opisu, počas ktorého by som sa až s matematickou istotou vzdialil tej pôvodnej idey. Avšak po týchto trápeniach, keď sa mi podarilo nájsť uspokojivú kombináciu slov, prišli chvíle neobyčajnej radosti z úspechu. Tá radosť mala špecifickú príchuť, ktorú neviem, či som niekedy potom zažil. Dalo by sa to prirovnať k pocitu, keď bez cudzej pomoci vyrátate rovnicu, s ktorou sa hodiny natahujete, alebo keď k vám konečne prenikne myšlienka filozofického textu, o ktorej ste dobre vedeli, že tam je, ale vždy keď ste sa k nej priblížili, znova a znova vám unikla. Nehovoriac o tom, že každý verš bol pre mňa ako prechádzka galériou svetových majstrov. Aby som to opísal, tak som videl dokonalý obraz, ktorý sa menil každým novým veršom, každým poryvom myšlienkového „vetra“ v mojej hlave.

V tejto chvíli mi neostáva nič iné, len sa bezmocne usmiať, pretože som znovu prišiel presne k tomu bodu, na ktorom podľa mňa stroskotala celá hodnota tej básne. Nevedel som pretaviť svoje myšlienky, pocity a to všetko okolo do rýmov vtedy a neviem to ani teraz do tohto textu

a plodím len dlhé rozvité, ale nič nehovoriace patetické vety. Takže nakoniec som sa prepracoval k tomu, čo je pre mňa na tej básni, alebo skôr na tej ceste k nej najhodnotnejšie. Je to totiž môj autentický nesprostredkovateľný zážitok. Je to čosi, čo mi ostane, aj keď mi všetko ostatné vezmú. V podstate je na tom krásne práve to, že nech sa snažím akokoľvek chcem, nikdy nebudem schopný vypovedať ho. Pretože vždy a znovu narazím na jazykové bariéry v mojom vlastnom rodnom jazyku.

Okrem ďalších mnohých vecí, ktoré mi tých pár hodín dalo, spomeniem kvôli krátkosti zadaného rozsahu (ktorý už aj tak prekračujem) už len dve. Obidve spolu trochu súvisia. Hovorí sa, že človek je schopný prežiť za päť minút také nádherné a hlboké veci, že by mu tých päť minút vynahradilo plnosť tridsiatich rokov strávených normálne. Pokiaľ som si ja mohol prežiť čosi tak intenzívne za pár hodín, som schopný veriť, že sa dajú prežiť aj veci ešte intenzívnejšie a úžasnejšie. Teda hovorím, že tento zážitok ma neočakávane vytrhol zo všednosti mojich dní a tým, ako cudzí bol všetkému ostatnému, čo som prežil, ukázal mi, že sa určite dá žiť, cítiť a uvažovať diametrálne odlišne, možno aj lepšie než to robím ja. Z tohto poznatku, ktorý je možno dosť zrejмый (ale zložitý na skutočné uvedomenie si ho), čerpám doteraz.

No a druhá vec je, že mi to demonštrovalo, a teda ma aj presvedčilo o tom, že cesta je cieľ. Skutočne málokedy, ak vôbec niekedy, je výsledok dôležitejší ako to, čo nás k nemu priviedlo. Jedným z výsledkov tohto poznania bolo, že som prestal používať ťaháky a iné podvody nielen v škole, ale vôbec. A mám pocit, že je vcelku fajn,

ak vie človek sám sebe dať takúto morálnu lekciu.

Takže už len dodám, že tá báseň skutočne nie je nič moc, ale aspoň o nej viem pekne hovoriť. A rád by som ešte raz zdôraznil, že to bol skutočne môj najväčší umelecký zážitok, lebo napriek tomu, že

som videl stovky filmov, sôch, obrazov a počul tisíce pesničiek, práve toto si aj po dvoch či troch rokoch pamätám tak dobre, ako by som práve položil pero, ktoré tú báseň napísalo. A efekt tohto zážitku vo mne ešte stále rezonuje a dúfam, že ešte aj dlho bude.

Foto: J. Bartoš